

2020

Jaalan Martinniemen luontoselvitys 2020

Petri Parkko

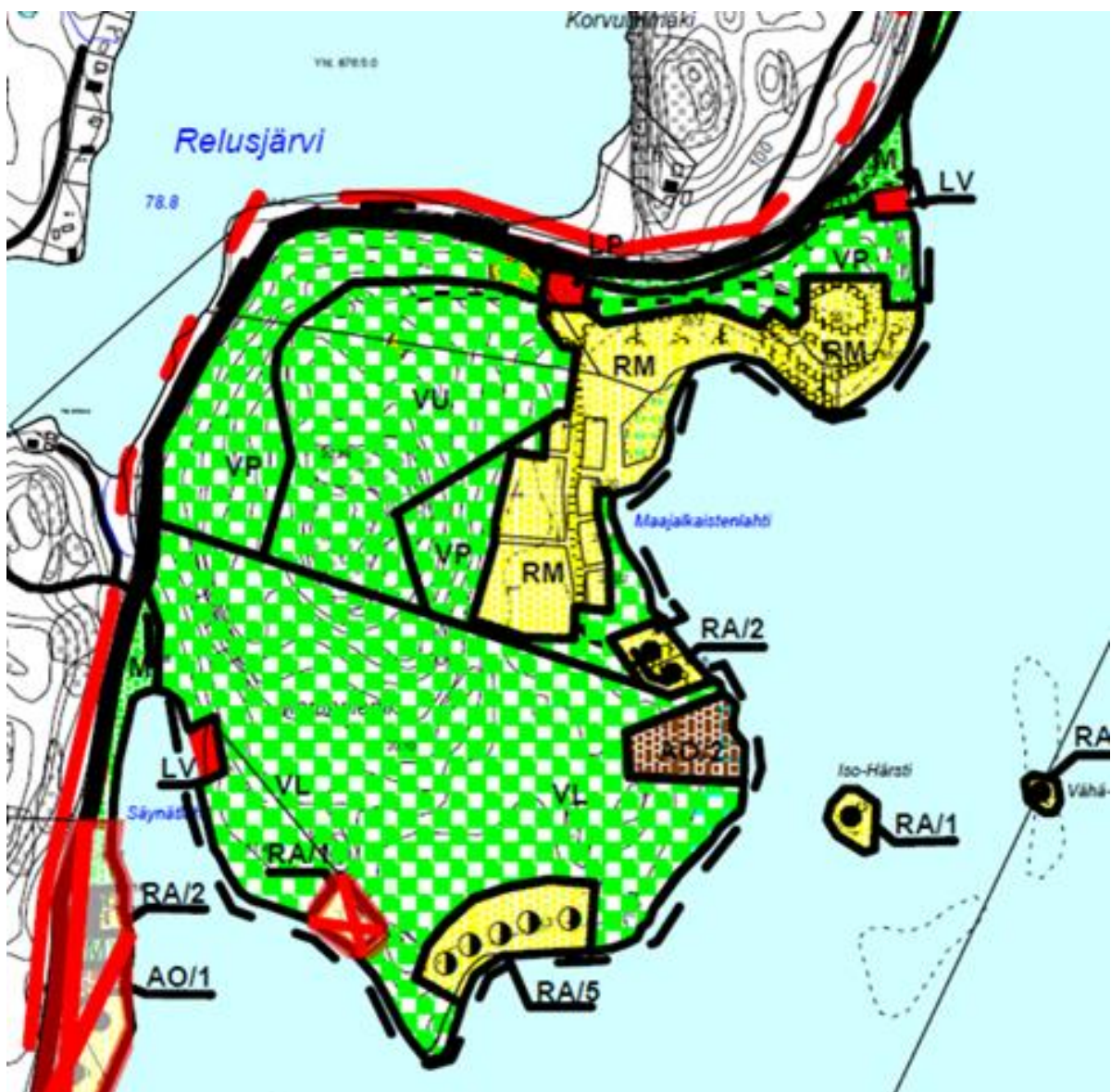

Luontoselvitys
KOTKANSIIPi

17.9.2020

1. Taustoja

Kirsi Hokkanen pyysi selvittämään Jaalan Martinniemen (kartta 1) merkittävät luontoarvot ja METSO-kelpoisuuden kartan 1 pohjoisosan VU- ja VP-alueilta. Alueelta on rajattu jo Jaalan kunnan omistamien arvokkaiden luontokohteiden selvityksessä vuonna 2007 (Parkko 2007) jalopuumetsä ja liito-oravan elinalue. Liito-oravaselvitys tehtiin metsän rakenteen perusteella myös RM-alueilta.

Kartta 1. Martinniemen selvitysalue.

2. Menetelmät ja aineisto

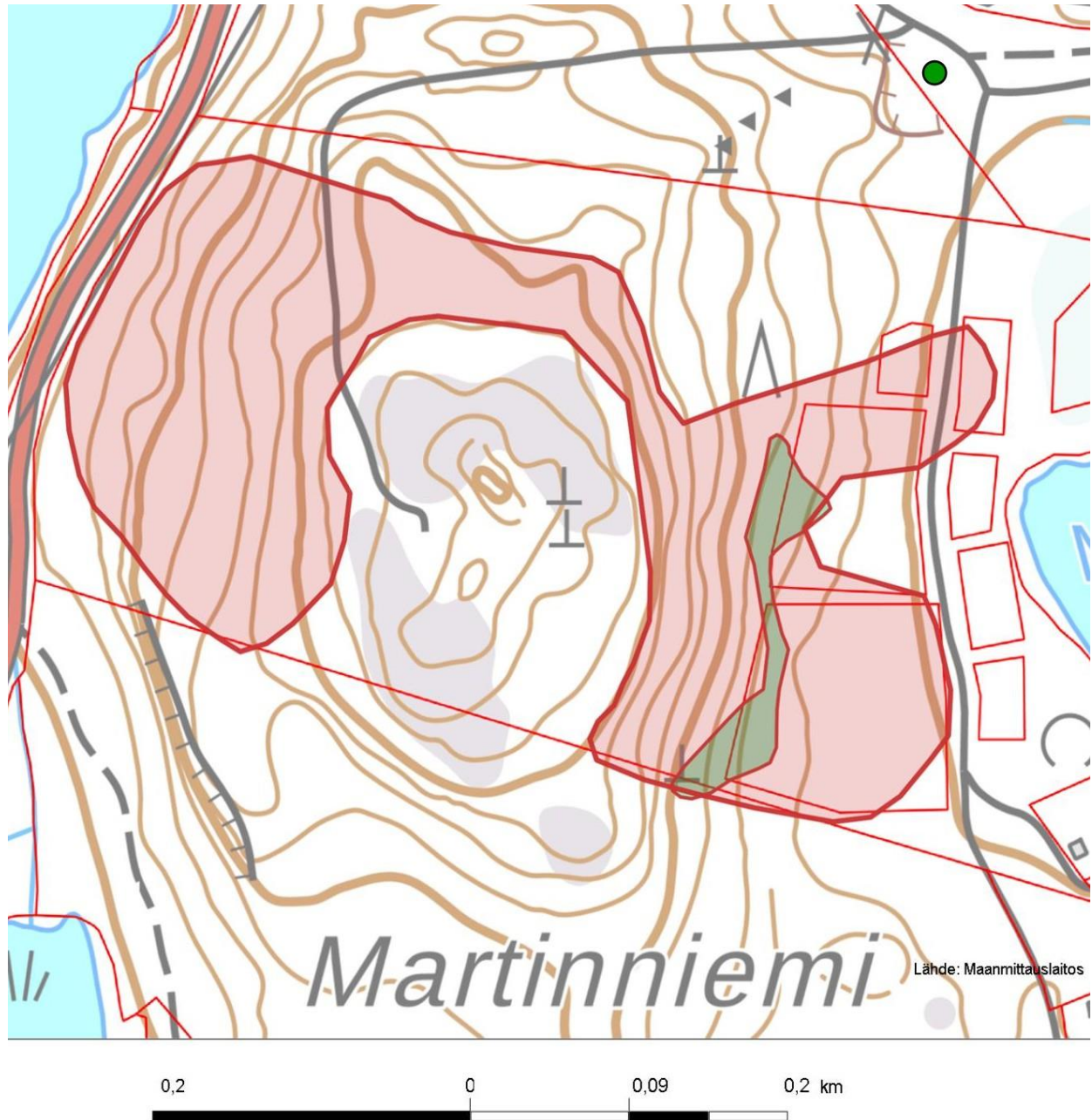
Luontonselvityksen maastotyöt tehtiin 1. ja 2.5.2020. Puiden tyvillä ei ollut lunta kevättalvella 2020 ja saateet liuottivat suuren osan talvisista papanoista. Tästä syystä niiden määrä oli kartoitusaikaan kaikilla Kymenlaakson tutkituilla alueilla tavanomaista pienempi, eikä väri ollut niin keltainen kuin yleensä (raportin kansikuva). Rakenteeltaan liito-oravalle sopiviksi arvioiduissa metsissä tutkittiin haapojen ja kuusten tyvet ulostepapanoiden löytämiseksi. Todetuilta elinalueilta etsittiin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita: kolopuita, pönttöjä sekä oravan rakentamia risupesä.

Luontotyyppien uhanalaisuus raportissa perustuu 2018 arviointiin (Kontula & Raunio 2018) ja eliölajien uhanalaisuus 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019). Eliölajien nimistö raportissa on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. Luontonselvityksen maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (eat) Petri Parkko. Maastotöissä 1.5.2020 avusti Laura Parkko.

Raportissa käytettyjä lyhenteitä: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulailla kielletty; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä.

3. Liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, vu elinalue (kartta 2)

Martinniemessä kasvaa poikkeuksellisen paljon järeitä metsähaapoja (raportin kansikuva), etenkin alueen itäreunassa. Niistä suuressa osassa on liito-oravan pesintään sopivia, lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi tulkittavia koloja. Liito-oravan papanoita löytyi keväällä 2020 hyvin laajalta alueelta ja papanoiden suuren määrän (kuva 1) perusteella Martinniemessä oli useita lisääntyviä naaraita.

Kartta 2. Liito-oravan todettu elinalue vuonna 2020 on merkitty punaisella ja luonnonsuojelulakikohde vihreällä.

Kuva 1. Eri-ikäisiä ja -värisiä liito-oravan papanoita Martinniemessä 2.5.2020 © Petri Parkko

4. Muut IV-liitteen lajit

Lepakot

Martinniemi on lepakoille erittäin hyvää saalistelualuetta. Lukuisat kolohaavat ovat hyviä päivälepopaikoja, jotka tulkitaan lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi.

Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna*)

Martinniemessä kasvaa paljon kirjoverkkoperhosen toukkien tärkeintä ravintokasvia, kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*) ja alue sopii puoliavoimia metsäympäristöjä suosivan perhosen lisääntymisalueeksi.

5. Luonnonsuojelulakikohde

Martinniemen lehmusmetsä (kartta 2)

Rajauksen sisällä kasvaa vähintään 25 runkomaista metsälehmusta (*Tilia cordata*) 0,42 ha alalla. Lähekkäin kasvaneita ja samoiksi klooneiksi arvioituja runkoja ei otettu mukaan. Luonnonsuojelulain vaatimukset runkoluvun suhteen (vähintään 20 runkomaista jalopuuta/ ha) täyttyvät selvästi. Koska metsä on myös luontaisesti uudistunutta, on kyseessä luonnonsuojelulain tarkoittama jalopuumetsä, josta Kaakkois-Suomen ELY-keskus tekee rajauspäätöksen. Lehmuslehto on myös uhanalaiseksi vu arvioitu luontotyyppi, joka nostaa selvästi Martinniemen luonnonsuojelullista arvoa.

6. Arvokkaat elinympäristöt

Varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas vu

Martinniemen liito-oravarajauksen itäreuna on kokonaan tätä luontotyyppiä. Puustona kasvaa metsähaapaa, rauduskoivua, raitaa, metsälehmusta, vanhoja metsämäntyjä sekä harvakseltaan metsäkuusta. Männyissä näkyy männynkäävän itiöemiä. Lehtilahopuuta, paikoin myös harvinaista lehmuslahopuuta, on paljon. Pensaskerroksessa kasvaa katajaa (*Juniperus communis*), mutta myös vähän lehtopensaita, lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) ja näsiä (*Daphne mezereum*). Kenttäkerroksessa kasvaa mm. metsäkastikkaa (*Calamagrostis arundinacea*), kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), puolukkaa (*Vaccinium vitis-idaea*) ja sormisaraa (*Carex digitata*). Metsäsammalkerros on melko yhtenäinen.

Pesimälinnustoon kuuluvat mm. Kymenlaaksossa harvinainen pesimälaji uuttukyyhky (*Columba oenas*) sekä harmaapäätikka (*Picus canus*), joista tehtiin pesimiseen viittaavia havaintoja tämän luontoselvityksen maastotöissä. Alueella on pesinyt aiemmin myös pikkutikka (*Dendrocopos minor*).

Kuva 2. Martinniemen kallioalueiden puusto on lähes luonnontilaista. 1.5.2020 © Petri Parkko

Kalliometsät NT

Martinniemen keskiosan kalliot ovat puustoltaan enimmäkseen luonnontilaisia ja edustavia.

7. Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Hömötiainen (*Poecile montanus*) EN

Hömötiäisestä tehtiin havaintoja molempina maastopäivinä ja laji kuuluu hyvin todennäköisesti alueen pesimälinnustoon.

Ahonoidanlukko (*Sceptridium multifidum*) NT

Vanhalta soranottoalueelta löytyi 2.5.2020 yksi ahonoidanlukko.

8. Alueen linnustosta

Martinniemen pesimälinnustoon kuuluvat

Tikoista alueella on tavattu harmaapäätikkaa (*Picus canus*) ja pikkutikkaa (*Dendrocopos minor*). Alue sopii hyvin myös uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan valkoselkätikan (*D. leucotos*) pesimä- ja ruokailu-alueeksi. Kymenlaaksossa harvinaisen pesimälinnun uuttukyyhkyn (*Columba oenas*) soidinääntelyä kuultiin alueella 2.5.2020.

Erittäin uhanalaiseksi EN arvioitu hömötiainen (*Poecile montanus*) kuuluu Martinniemen pesimälinnustoon ja alueella on paljon lajin pesintään sopivia pötkelöitä. Lajista tehtiin havaintoja molempina maastopäivinä.

9. Päätelmät ja suositukset

Koko Martinniemen alue sopii luontoarvojensa puolesta METSO-ohjelmaan, joka tulisi toteuttaa mahdollisimman laaja-alaisesti. Alueella kasvaa poikkeuksellisen paljon järeitä haapoja, joten liito-oravan lisäksi myös muiden uhanalaisten lajien esiintyminen on hyvin todennäköistä. Haavalla esiintyy paljon etenkin uhanalaisia hyönteisiä. Martinniemessä esiintyy haapa- ja lehmuslahopuuta ja alueella on lahopuujatkumo.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus tekee luonnonsuojelulakikohteesta (lehmusmetsä) rajauspäätöksen. Kohde on joka tapauksessa uhanalaisena luontotyyppinä suojelun arvoinen. Martinniemessä esiintyy myös muita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT luontotyypppejä.

Vaikka arvokohteiden väliin jää paikoin tavanomaista ja puustoltaan nuorta talousmetsää, tulisi alue suojella kokonaisuutena.

10. Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Parkko, P. 2007: Jaalan kunnan omistamat arvokkaat luontokohteet. Luontoselvitysraportti. – Kouvolan seudun kansanterveystyön kuntayhtymä.